

Gençlik Yazını Hakkında Düşünceler

S. İpek ONGUN*

Otuz dört yıldır gençlik için yazıyorum.

Yirmi altı kitabım var.

Ve artık ülkemizde gençlik yazınının kabullenilmesi beni ne kadar mutlu ediyor bilemezsiniz.

Yaş 17 isimli kitabımı yazdığım 1980'li yıllarda, gençlik edebiyatı diye bir tür kesinlikle olamaz denirdi akademik çevrelerde.

Yayınevimse, *Yaş 17*'yi iki yıl beklettikten sonra basabilmişti. Nedeni, çocuk desen değil, büyük desen değil, bu kitabı hangi gruba dâhil edeceğimizi bilemiyoruz, şeklinde açıklanıyordu.

Ama sonunda, Prof. Dr. Mina Urgan'ın ön söz yazısıyla kitap ortaya çıktı. Yayınevim, her şeye karşın bu garip kitaba bir şans tanımaya razı olmuştu.

İşte o yıllarda gençlik yazınıyla ilgili anlayış böyleydi.

Oysa çocuk edebiyatı vardı, yetişkinler için de elbette.

Ya iki arada kalanlar?

O sancılı ilk gençlik dönemi?

Yok sayılıyordu!

Gençlik yazını diye bir şey olmaz, deniyordu. Oysa, gençlerin nasıl da ihtiyacı vardı sırf onlar düşünülerek, gençler hakkında ve gençler için yazılmış kitaplara.

Çocuk değillerdi artık ama erişkin de değillerdi. Tam bir ara dönem yaşıyorlardı. Üstelik kendilerini tanımaya, hormonlarla baş etmeye, yetişkinler dünyasında yer almaya çabalyorlardı.

Kırılğandılar, alıngandılar, güçlü bir özgüven henüz gelişmemişti. Hayat hakkında hiçbir deneyimleri yoktu ve onlardan gelecekle ilgili ciddi kararlar almaları bekleniyordu bu rekabetçi ortamda.

Üzerlerinde bütün bunların getirdiği müthiş bir baskı vardı. Kendi kendileriyle kavgalıydı âdeta. Anne babalarsa, daha başka bir kuşağın insanları olduklarından, onlardan terbiyeli, sessiz, söz dinleyen çocuklar / gençler olmalarını bekliyorlardı.

Bu arada, koşullar ve dünya da inanılmaz bir hızla değişiyor, kuşaklar arasındaki fark giderek açılıyordu. İşte böylesi bir durumda, onları anlayan, dinleyen, rahatlatan,

* *Gençlik edebiyatı yazarı.*

güldüren, duygulandıran ve pek de belli etmeden yol gösteren gençlik kitapları sanki bir can simidiydi.

Bana gelince, önce gençlik yazınından ben ne anlıyorum ve hangi doğrultuda yazmaya çalışıyorum, onu açıklamak isterim.

“Gençlik Yazını” diye nitelendiğinde benim anladığım ve yapmaya çalıştığım, her şeyden önce gence bir hizmet sunmaktır.

Bir başka deyişle onun yetişmesine, eğitimine destek olmaktır.

Peki, nedir eğitimin amacı?

Benim vermek istediğim eğitimin amacı, bireyin kişiliğinin geliştirilmesidir.

Bundan sonra gelen soruya, o kişiliğin geliştirilmesi için ne yapılmalı, hangi konulara ağırlık verilmelidir.

İşte ben kitaplarımı yazarken bu kriterleri göz önüne alarak, bilim insanlarının bu konularda yazdıklarını okuyup, önce kendimi bilgilendirdim, öğrendim sonra da bu bilgileri romanlarımın içine yerleştirdim.

Aslında amacım iki aşamalıydı.

Birincisi, ilk gençlik çağına ulaşmış ama kitabı ve okumayı sevememişlere okumayı sevdirecek onlara ufuklar açabilmektir. Okumayı sevmeyen birine edebî eserleri okutamazsınız. Nitekim, gençlere sunulan okuma listeleri işte tam da bu nedenle bir türlü amaca ulaşamıyor.

Genç, önce okumayı sevecek, o alışkanlığı edinecek, giderek bir birikimi oluşacak ancak ondan sonra değerli ve edebî eserlerden zevk alabilecek. Bir benzetme yapmak gerekirse, gencin önüne doğrudan ağır edebî eserleri koymak, toplama çıkartmayı öğretmeden, onu cebir problemiyle baş başa bırakmak gibi bir şey oluyor bu.

Amacımın ikinci aşamasıysa, sayfaları çevire çevire, keyifle, eğlenerek okurken, kitabı kapattıklarında akıllarında hayatla ilgili işlerine yarayacak bir bilgi, bir fikir; sanat ve kültürle ilgili küçük uyandırmaların kalmasıydı. Özetle, eğlenerek bir şeyler öğrenmeleriydi.

Tamamen bu amaca yönelik, “yaşama kültürü” başlığı altında dört kitap yazdım. *Bir Pırlıttır Yaşamak, Bu Hayat Sizin, Lütfen Beni Anla ve Duyarlı Davranışlar* adlı kitaplarımda gençlere hayatı daha güzel, daha anlamlı yaşama yolları, davranış kalıpları, incelikleri anlatılıyordu.

Romanlarıma gelince, her birinin satır aralarına yerleştirdiğim ve altını çizmek istediğim ana temalar var.

En başta ‘evrensel değerleri’ işledim kitaplarımda. Dürüstlük, doğruculuk (yalan söylememek), hakşinaslık, vicdanlı, vefalı olmak, insana ve her türlü canlıya saygılı olmak, sözünün eri olmak gibi...

Ve bu değerleri bilmenin yetmediğini, asıl önemli davranışın onları gündelik yaşamda hayata geçirebilmek olduğunu vurguladım.

“Sorgulayarak düşünen bir kafaya” sahip olmanın yaşamsal değerini anlatmaya çalıştım. Soru soran insanın düşünen insan, düşünen kişininse gerçek anlamda özgür bir birey olduğunun altını çizdim. Böyle birinin kimsenin kulu kölesi olmayacağını, kendi kendinin insanı olacağını anlattım.

‘İlkeli insan’ ya da ‘ilkeleri olan insanın’ özelliklerine dikkat çekmeye gayret ettim. Böylesi kişilerin sorumluluk duygusuna, toplumsal duyarlılığa sahip olduklarını, örnek vermek gerekirse, sadece kendi evinin temiz olmasıyla yetinmeyip, sokağına, mahallesine, ülkesine sahip çıktıklarını belirttim.

‘Katılımcı olup’, gönüllü çalışmalara el verdiklerini, neme lazımcı olmadıklarını vurguladım.

‘Çalışkan kişi’, olmanın altını çizdim. Çalışkan derken, sadece ders çalışmak değil, yeni yeni bilgilerle kendilerini donatmanın, sanatla spora açılarak, kültür içeren bir yaşama geçmenin onların hayatında büyük farklılıklar yaratacağını, yaşamlarının anlam ve renklilik kazanacağını açıklamaya gayret ettim.

Ve bir de, ‘olumlu düşünmenin’, ‘iyimser olmanın’ öğrenilebilir bir öge olduğunu, bunu bilen gençlerin hayatın güçlüklerini aşmakta daha başarılı olduklarını da, yine bilim insanlarımızın yaptıkları araştırmalara dayanarak açıklamaya çalıştım.

Toparlamak gerekirse, on üçü gençlik, üçü çocuklar için yazılmış, on altı romanım da, evrensel değerleri ve ilkeleri olan bir kişinin uzun vadede kendisiyle gurur duyacağını; sorgulayarak düşünebiliyorsa öz güveninin gelişmiş olacağını ve bu ikisinin toplamının ona özsaygıyı getireceğini anlatmaya çalıştım. Öz saygıya, öylesine güçlü bir duygudur ki, elinizden her şeyinizi alabilirler ama onu asla alamazlar, müthiş bir güçtür, dedim.

Bir başka deyişle, işte, ‘gelişmiş kişilik’ dediğimiz de budur, diyerek, bu konuları önerilerine koydum ve koymakta devam ediyorum.

Romanlarım iki çizgide ilerler. Altan alta sözünü ettiğim düşünceler, öneriler, fikirler, gençlerin deyişiyle ‘çaktırmadan’, satır aralarına serpiştirilir.

Üst çizgideyse, yine gençlerin deyişiyle, ‘lay lay lom’ vardır. Gençlik aşkları, eğlence, köpük gibi olaylar, gülmece, heyecan... Bu, gençlerin sayfaları eğlenerek, çevire çevire okumalarını sağlar. Hatta bu nedenle, kitaplarıma yüzeysel bakanlardan sırf o köpük gibi olan çizgiyi görüp, altındaki öbür çizgiyi fark etmeyenlerce epeyce bir eleştirilmişliğim de vardır.

Didaktik bir söylem olmadığından ve fikirlerin roman öyküsü içindeki olaylarla ‘gösterildiğinden’ hem mesajları alır, hem de eğlenirler ve en önemlisi de bu konularda düşünmeye başlarlar. Bir gençlik yazarı olarak, benim için önemli olan budur.

Okumayı sevsinler, okusunlar.

Evrensel değerlerden, ilkelere, sorular sorup düşünmekten haberdar olsunlar.

Anlamalı bir hayata doğru adım atsinlar.

Gençlik yazınımdan anladığım ve yapmaya çalıştığım da budur.